

Katowice, 24.10.2024

dr hab. Katarzyna Ślebarska, prof. UŚ
Instytut Psychologii
Uniwersytet Śląski w Katowicach

**Recenzja osiągnięcia i dorobku naukowego
dr Eweliny Smoktunowicz
w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk
społecznych, w dyscyplinie psychologia
prowadzonym w Uniwersytecie SWPS z siedzibą w Warszawie**

Ocenę osiągnięcia naukowego Pani dr Eweliny Smoktunowicz opracowałam na podstawie przesłanego mi pisma Dyrektora Instytutu Psychologii Uniwersytetu SWPS z siedzibą w Warszawie, prof. dr hab. Pawła Ostaszewskiego. Moim zadaniem jako recenzenta, jest rzetelna ocena na podstawie dostarczonych mi materiałów, czy osiągnięcia naukowe Wnioskodawcy spełniają kryteria określone w art. 219 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018: Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, a zatem czy Habilitantka uzyskała stopień doktora, posiada w swoim dorobku osiągnięcia naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny psychologii oraz czy wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej. Zgodnie z tymi wytycznymi oceniam więc sugerowane przez Habilitantkę Jej najważniejsze osiągnięcie naukowe, ustosunkowuję się również do Jej aktywności naukowej, biorąc pod uwagę wymienione w Autoreferacie opublikowane prace, wyjazdy i pobyty naukowe w ośrodkach krajowych i zagranicznych i inne podane tam informacje powiązane z dorobkiem naukowym Kandydatki. Moje uwagi zawarte są w tekście recenzji rozprawy poniżej:

Ocena głównego osiągnięcia naukowego

Przedstawione do oceny osiągnięcie zatytułowane „Psychologiczne interwencje internetowe: W stronę zwiększenia skuteczności, dostępności i wykorzystania oddziaływań dostarczanych za pomocą nowych technologii” wymienione przez Habilitantkę jako najważniejsze, obejmuje cykl sześciu artykułów napisanych we współautorstwie. W tych pracach zauważalny jest istotny wkład habilitantki, o czym świadczy to, że w pięciu z nich jest pierwszym autorem. Prace dotyczą zastosowania psychologicznych interwencji internetowych w warunkach wychodzących poza kontekst kliniczny, w tym stosowania nowych technologii w psychologii pracy, zdrowia, czy psychologii społecznej.

W pracach wykazanych jako główne osiągnięcie, Habilitantka wyróżnia trzy filary kontynuowanej przez nią pracy naukowo-badawczej w zakresie problematyki psychologicznych interwencji internetowych, tj.: 1) diagnoza problemu wynikającego z braku spójnej terminologii stosowanej przez praktyków i badaczy; 2) odejście od automatycznego stosowania rozwiązań zaczerpniętych z psychoterapii osób z zaburzeniami psychicznymi do budowania interwencji internetowych w obszarach pozaklinicznych w stronę tworzenia tego rodzaju interwencji w oparciu o nowe modele teoretyczne dla konkretnego kontekstu; 3) eksploracja skuteczności krótkich interwencji oraz ich nietradycyjnych nośników, jak media społecznościowe czy popularne komunikatory w docieraniu i angażowaniu szerszego grona odbiorców.

Dla lepszej przejrzystości mojej recenzji, pracom wymienionym jako główne osiągnięcie habilitacji przypisuję odpowiednią numerację, jak poniżej:

- [1] Smoktunowicz, E., Barak, A., Andersson, G., Banos, R. M., Berger, T., Botella, C., Dear, B. F., Donker, T., Ebert, D. D., Hadjistavropoulos, H., Hodgins, D. C., Kaldò, V., Mohr, D. C., Nordgreen, T., Powers, M. B., Riper, H., Ritterband, L. M., Rozental, A., Schueller, S. M., Titov, N., ... Carlbring, P. (2020). Consensus statement on the problem of terminology in psychological interventions using the internet or digital components. *Internet interventions*, 21, 100331. <https://doi.org/10.1016/j.invent.2020.100331>

- [2] Smoktunowicz, E., Lesnierowska, M., Cieslak, R., Carlbring, P., & Andersson, G. (2019). Efficacy of an Internet-based intervention for job stress and burnout among medical professionals: study protocol for a randomized controlled trial. *Trials*, 20(1), 338. <https://doi.org/10.1186/s13063-019-3401-9>
- [3] Smoktunowicz, E., Lesnierowska, M., Carlbring, P., Andersson, G., & Cieslak, R. (2021). Resource-Based Internet Intervention (Med-Stress) to Improve Well-Being Among Medical Professionals: Randomized Controlled Trial. *Journal of Medical Internet research*, 23(1), e21445. <https://doi.org/10.2196/21445>
- [4] Cantarero, K., van Tilburg, W.A.P., Smoktunowicz, E. (2021). Other- (vs. self-) oriented meaning interventions enhance momentary work engagement through changes in work meaningfulness. *Journal of Counselling Psychology*, 69(4), 443–451. <https://doi.org/10.1037/cou0000594>
- [5] Smoktunowicz, E., Maciejewski, J., Lesnierowska, M., & Carlbring, P. (2023). Bridging the adherence gap in internet interventions: A randomized controlled trial study protocol investigating context-specific self-efficacy. *Internet interventions*, 35, 100697. <https://doi.org/10.1016/j.invent.2023.100697>
- [6] Smoktunowicz, E., Białobrzaska, O., & Jakubik, Z. (2023). Posting photos that reflect positive aspects of everyday life on Instagram increases appreciation, life satisfaction, and happiness. *New Media & Society*, 0(0). <https://doi.org/10.1177/14614448231193092>

W pracy [1] Autorka podjęła próbę usystematyzowania nomenklatury używanej zarówno przez badaczy, jak i praktyków interwencji internetowych oraz przedstawiła koncepcję powszechnego glosariusza, jako potencjalnego rozwiązania pojawiającej się różnorodności w nazewnictwie. Badanie przeprowadzone zostało na niewielkiej grupie 23 osób, a uczestnicy badania byli zarazem jego badaczami oraz autorami tego artykułu. Oryginalność pracy [1] wyraża się m. in. tym, że stanowi istotny przyczynek w usystematyzowaniu pojęć w zakresie interwencji z wykorzystaniem nowoczesnych form

przekazu. Jak sugerują sami Autorzy, publikacja ta zainspirowana była wcześniejszą prezentacją konferencyjną: Barak, A., *Concepts, definitions, and applications: The terminology chaos of Internet-supported psychotherapeutic interventions*, wygłoszoną w trakcie "6th International Society for Research on Internet Interventions (ISRII) meeting", który odbył się w Chicago w roku 2013. Wyniki badań, jak również ich dyskusja, są oryginalne i nowatorskie, uważam jednak, że zastosowaną metodę badawczą warto by poszerzyć o techniki metaanalizy, która uprawnia do wyciągania bardziej wnikliwych wniosków i oszacowania wielkości efektu. Niewątpliwie, tematyka pracy [1] jest aktualna nie tylko w Polsce, ale wszędzie, tym samym ma międzynarodowy charakter, co może przyczynić się do lepszej cytowalności tej pracy. Warto też podkreślić i to, że badania wspierane były częściowo przez NAWA w ramach programu Bekkera, którego Habilitantka była stypendystką. Podjęty wysiłek, na skalę międzynarodową, w celu ujednolicenia terminologii, uważam za doniosłe osiągnięcie, zarówno na polu naukowych, jak i aplikacyjnym.

Kolejne dwie prace [2] i [3] obejmują opis metodologii oraz wyniki randomizowanego badania kontrolowanego oceniającego skuteczność psychologicznej interwencji internetowej, skierowanej na poprawę dobrostanu pracowników ochrony zdrowia. Badanie przeprowadzone zostało przez międzynarodowy zespół, którym kierowała Habilitantka. W ramach opracowanego przez zespół projektu *Med-Stres* (badanie z zastosowaniem interwencji) dr Ewelina Smuktonowicz podjęła się zweryfikowania roli zasobów (przekonanie o własnej skuteczności, wsparcie społeczne) w redukcji stresu oraz wypalenia zawodowego, a także problematyki obniżenia poziomu depresji, zmniejszenia stresu potraumatycznego związanego z pracą, jak również zwiększenia zaangażowania w pracę u pracowników ochrony zdrowia. Autorka wykazała się tu dużą starannością metodologiczną, co widoczne jest w przyjętej dwuetapowości procesu badawczego. W pierwszym etapie opracowany został protokół badania [2], a następnie przeprowadzono badanie właściwe [3]. Eksploracja skuteczności interwencji internetowych na drodze przeprowadzonych badań wskazała na potrzebę ich dostosowania do konkretnego kontekstu i modelu teoretycznego, co w dalszej kolejności umożliwiło Habilitantce opracowanie protokołu badania interwencji w warunkach

kryzysowych [5]. Habilitantka wskazuje tu na potrzebę tworzenia *theory-based intervention*, co zdecydowanie warto byłoby poszerzyć o praktykę *evidence-based*, zwłaszcza w kontekście poza klinicznym. To niewątpliwie ważny wniosek w aktualnie obserwowanej coraz większej dostępności różnorodnych szkoleń/treningów internetowych, których niepodważalnym celem powinno być dobro odbiorcy.

W dwóch ostatnich publikacjach (prace [5] i [6]), Habilitantka skupiła się na sprawdzeniu skuteczności działań interwencyjnych, które można określić jako mniej wymagające, zarówno w przypadku badacza, jak i użytkownika – tj. mikro-interwencji z wykorzystaniem nowych technologii. Ważnym wynikiem badań jest wykazanie, że nawet krótkie oddziaływania psychologiczne pomimo, że nadal oparte na teorii, mogą odnosić pożądany, choć relatywnie słaby efekt. Zaletą interwencji z wykorzystaniem masowych i popularnych źródeł przekazu, jak np. media społecznościowe jest niewątpliwie szybkość wdrożenia i ich nieograniczony zasięg.

Podsumowując, przedstawione do oceny dzieło pt. „Psychologiczne interwencje internetowe: W stronę zwiększenia skuteczności, dostępności i wykorzystania oddziaływań dostarczanych za pomocą nowych technologii”, na które składa się cykl sześciu publikacji [1-6], jest starannie przemyślane i dobrze opracowane. Autorka w sposób konsekwentny i przemyślany podejmuje kolejne badania, poczynając od ich analizy i zaproponowania jednolitej terminologii. Choć ta praca budzi najwięcej moich wątpliwości, sprawiając wrażenie dołożonej i najmniej dopracowanej, traktuję ją jako pewnego rodzaju wstęp teoretyczny do podejmowanych badań nad interwencją internetową. W dalszej kolejności zgłoszone do oceny dzieło obejmuje opracowanie założeń interwencji internetowej i sprawdzenie w wybranym, szerszym kontekście, zawężając stopniowo i specyfikując badane oddziaływania psychologiczne. Habilitantka wykazała się dużą wiedzą metodologiczną w zakresie projektowania i realizacji badań, jak również umiejętnością kierowania zespołem badawczym, również w skali międzynarodowej. Reasumując, badania Habilitantki uważam za znaczący wkład w rozwój wiedzy w dyscyplinie psychologia.

2. Ocena dorobku towarzyszącego i aktywności naukowej

Dorobek naukowy i aktywność naukowa dr. Eweliny Smoktunowicz po uzyskaniu stopnia doktora obejmuje, poza artykułami stanowiącymi główne osiągnięcie: dziesięć artykułów w czasopismach naukowych, w trzech publikacjach wymieniona jest jako pierwszy autor, a dwie publikacje z tego cyklu prac stanowią materiał Jej rozprawy doktorskiej. Habilitantka przed uzyskaniem stopnia doktora opublikowała sześć prac wieloautorskich, z czego w dwóch była pierwszym autorem. Wszystkie prace opublikowane zostały w czasopismach o zasięgu krajowym lub międzynarodowym, z wysoką punktacją ministerialną i w większości indeksowanych w bazie Web of Science. Zdaję sobie sprawę, że analiza naukometryczna nie stanowi głównego celu oceny dokonań Habilitantki, ma jednak zdecydowane znaczenie w określeniu współczynnika wpływu w rozwój dyscypliny, istotności działań naukowych, a szczególnie znacząca będzie po uzyskaniu samodzielności badawczej Habilitantki. Dorobek naukowy Habilitantki tematycznie koncentruje się wokół oddziaływań psychologicznych z użyciem nowoczesnych form przekazu oraz szeroko pojętego dobrostanu jednostek w odniesieniu do kontekstu pracy i organizacji. Wyniki swoich badań, po uzyskaniu stopnia doktora, prezentowała podczas krajowych (5) i zagranicznych (10) konferencji naukowych.

Aktywność naukowa Habilitantki spełnia kryterium ustawy odnośnie realizowania działań naukowych w więcej niż jednym ośrodku naukowo-badawczym. Jako istotną aktywność naukową w tym zakresie Habilitantka wykazała staż podoktorski w Stockholm University, Szwecja, realizowany w ramach uzyskanego stypendium Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (program im. Bekkera). Wymiernym rezultatem tej aktywności są publikacje naukowe. Dodatkowo aktywność naukowo-badawcza Habilitantki obejmuje udział w projektach naukowych, finansowanych ze środków zewnętrznych. Przed uzyskaniem stopnia doktora kierowała projektem finansowanym przez NCN w ramach grantu Preludium, po uzyskaniu stopnia doktora kierowała projektem w ramach grantu NCN (Sonata-14) oraz uczestniczyła w realizacji grantu przyznanego przez KE (7 Program Ramowy) jako wykonawca.

Uczestniczy także w trzech aktualnie realizowanych projektach badawczych finansowanych przez NCN i KE, z czego w dwóch z nich pełni rolę kierownika (NCN: Sonata i KE: Horyzont Europa).

Zgodnie z powyższym stwierdzam, że Dr Ewelina Smoktunowicz wykazuje się istotną aktywnością naukową w różnych uczelniach, a jej współpraca naukowa ma zasięg międzynarodowy.

Ocena dorobku dydaktycznego, organizacyjnego i popularyzatorskiego

Habilitationka podejmuje działalność dydaktyczno - organizacyjno. Recenzowała wnioski grantowe dla NCN, była członkiem Komisji ds. Etyki Badań Naukowych oraz Wydziałowej Komisji ds. Badań. Pełni funkcję kierownika Centrum Badawczego w Instytucie Psychologii, kierownika Zakładu Społecznych Zastosowań Technologii oraz jest członkiem Kolegium Wydziału Projektowania Uniwersytetu SWPS w Warszawie. Brała udział w komitetach organizacyjnych dwóch międzynarodowych konferencji. Jest członkiem międzynarodowych stowarzyszeń: The European Academy of Occupational Health, European Society for Research on Internet Interventions i International Society for Research on Internet Intervention.

Działalność dydaktyczna Habilitationki obejmuje sprawowanie opieki nad dyplomantami (cztery wypromowane prace licencjackie i dziewięć w toku) i magistrantami (cztery obronione prace magisterskie i pięć w toku), pełnienie funkcji kierownika trysemestralnej specjalności „E-zdrowie: Interwencje Internetowe”, prowadzenie zajęć ze studentami z zakresu psychologii społecznej, pracy i metodologii (w języku polskim i angielskim). W zakresie popularyzacji nauki, udzielała wypowiedzi dla mediów w formie wywiadów i podcastów. Wygłosiła też kilka wykładów na zaproszenie zewnętrznych jednostek. Podsumowując, pozytywnie oceniam dorobek dydaktyczny, organizacyjny i popularyzatorski Habilitationki.

Konkluzja

Zgodnie z kryteriami określonymi w art. 219 ustawy z dn. 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dotyczącymi nadania stopnia doktora habilitowanego stwierdzam, że osiągnięcie naukowe Pani dr Eweliny Smoktunowicz spełnia wymogi stawiane osobom ubiegającym się o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie psychologia.

Katowice, 24.10.2024